

SÜT İNEKLERİNİN BAKIMI ve BESLENMESİ

İneklerin gebelik dönemindeki bakımı önemlidir. Buzağının doğumundan sonra bakım devam eder. Doğum öncesi ve doğum sonrası neler yapılması gerektiği bu bölümde ele alınmıştır. Bu bölümde doğumdan önce sağıma son verme (kuruya alma) konusu da işlenmektedir. Bazı yetiştiriciler bunu önemli saymazlar. Kuruya alma, süt verimi bakımından önem taşır. Buzağı bakımı zor değildir. Bilgili bir yetiştirici sağlıklı ve verimli buzağılar yetiştirir.

GEBE İNEĞİN BAKIMI : Gebeliğin ilk aylarında özel bir bakım gerekmez. Aşırı besleme yarar getirmez. Yetersiz besleme durumunda hayvan zarar görür. Gebeliğin son 2-3 ayında diğer hayvanlardan ayrılmalı, özel bir bölme konmalıdır. Böylece diğer hayvanlar tarafından boynuzlanmaz, sıkıştırılmaz, rahatsız edilmez. Ahırın zemini ıslak ve kaygan olmamalıdır. Hayvanın altına bolca temiz ve kuru yataklık ot koymalıdır. Doğuma yakın zamanda gürültü olmamalıdır.

SAĞIMSIZ DÖNEM (KURUYA ALMA)

İneğin sütünü sağmaktan vazgeçerek sütünün kesilmesini sağlamaya kuruya alma denir. Doğurmasına 2 ay kalan ineklerin sağımdan veya kova ile yavruya içirilir. Sonra buzağuların analarını serbestçe emmelerine izin verilmemelidir. Emziğe alıştırtılarak suni emzirme yapılır. Kesilmesi gerekir. Doğuma iki ay kala sağımdan kesme faydalı mı? EVET, çok faydalı. Çünkü:

- * 10 ay sürekli sağılan hayvan yorulmuştur. Süt yapan organların dinlenmesi gerekir.
- * İnek yediği gıdayı süt verimi yerine karnındaki yavrunun gelişmesine kullanmış olur.
- * Sürekli sağım nedeniyle kaybettiği mineral maddeler vücudunda tekrar biriktirmek için zaman verilmiş olur.
- * Uzun süren sağım nedeniyle vücut yapısı bozulmuştur. Dinlenme döneminde vücut yapısı düzelerek normal doğum yapmaya imkan verir.
- * Kuru dönem geçiren ineklerin, sonraki sağım döneminde daha çok süt verdikleri görülmektedir.
- * Gebeliğin 7. ayından itibaren (kuru dönemde) günde 8-10 kilo süt veriyormuş gibi yemlenmesine özen gösterilmelidir.
- * Doğuma yaklaşık 3-4 hafta kala günlük kesif yem miktarı yavaş yavaş artırılmalı ve inek yeni süt verim dönemine hazırlanmalıdır. Bu uygulamaya teşvik yemlemesi denir.
- * Gebeliğin son döneminde aşırı kaba yem verilmemelidir.
- * İneğinizden 12 ay süt almak için onu zorlamayın. Bu hem ineği zarara uğratar, hem de sizi zarara uğratar. Bırakın hayvan kendini yeni dönem için hazırlasın. Unutmayın, az tamah çok ziyan getirir.

KURUYA GEÇME : Doğuma 2 ay kala kuruya geçilmelidir. Zaten bu sırada süt verimi azalmıştır. Verilen yem de azaltılır. Böylece süt verimi daha da düşer. Günde 2 kez yapılan sağım günde bire indirilir. Birkaç gün böyle gider, sonra iki günde bire indirilir. Sonunda sağım tamamen durdurulur. Memede kalan süt koyulaşır ve memede bir şişkinlik görülebilir. Bu durum zamanla kaybolur. Artık doğuma kadar hiç sağım yapılmaz.

DOĞUMDA BAKIM : Doğuma yakın gürültüden kaçınmalıdır. Ani ve sert hareketlerle hayvan ürkütülmemelidir. Altına bol ve geniş yataklık koymalıdır.

GEBELİK SÜRESİ : İneklerde ortalama gebelik süresi 280 gündür. Bu süre Esmer ırk ineklerde 285 güne kadar ulaşır. Genç düveler yaşlı ineklerden birkaç gün daha erken doğurur. Doğuma yakın memeler şişer. Doğum sancıları nedeniyle hayvan huzursuzdur. 5-10 saat sonunda buzağının başı ve ön ayakları dışarı çıkar, sonra tamamen kurtularak doğum tamamlanır. Arkadan yavru zarı (son) dışarı atılır. Doğumdan sonraki iki gün içerisinde yavru zarı atılmalıdır. Atılmaz ise veteriner hekime başvurulmalıdır. Yavru zarının içeride kalması hayvanı hasta eder. Döl verimini sona erdirir.

DOĞUMDAN SONRA BAKIM : Hava soğuksa, doğumdan sonra ineğe ılık su vermelidir. İneğin doğumu müteakip hemen sağılması sonun düşmesine engel olabileceği gibi, aynı

zamanda doğum felcine (Süt humması) neden olabilir. Eğer hayvan yattığı yerden kalkamıyorsa veteriner hekime baş vurmalıdır. Dana humması veya süt humması denen hastalığın en önemli belirtisi, hayvanın ayağa kalkamamasıdır. Bu nedenle 3-4 gün ineğin sütü tamamen bitecek şekilde sağılmamalıdır.

YENİ DOĞAN BUZAĞININ BAKIMI : Buzağının temiz ve sıcak bir yerde doğması gerekir. İnek, buzağısını yalayıp temizlemeye başlar. Eğer bunu yapacak durumda değilse, buzağının temiz ve kuru bir bezle her tarafının temizlenip kurulanması gerekir. Göbek kordonuna tentürdiyot sürmelidir. Göbek kordonunu bağlamak gerekmez. Yeni doğan buzağı soluk alamıyorsa, kaburgalarının üzerine avuç içi ile birkaç defa kuvvetlice vurulur. Gene soluk alamıyorsa yan yatırılır, kaburgaları üzerine el ile bastırılıp çekilir. Solunum başlayana kadar bu hareket 3 saniyede bir tekrarlanır. Buzağı doğar doğmaz anasının memesini arar. Memenin sabunlu ılık su ile yıkanıp kurulanması gerekir. Böylece yavruya mikrop ve parazit bulaşması önlenir. Buzağı için en önemli ilk besin AĞIZ SÜTÜ (Kolostrum)dür. **AĞIZSÜTÜ BUZAĞIYA MUTLAKA VERİLMELİDİR.**

Ağız sütünü doğumdan sonraki 1-2 saat içinde buzağı emmelidir. Ağız sütü buzağının barsaklarını temizler. Ağız sütü buzağmayı hastalıklara karşı dayanıklı yapar. Ağız sütü buzağmayı sağlam ve sağlıklı yapar.

BUZAĞILARIN EMMESİ GEREKEN SÜT MİKTARI

Buzağılar doğumdan 24 saat sonra analarından ayrılmalıdır. 3-4 gün süre ile ağız sütü emzikle Buzağıya verilen süt, buzağının vücut ağırlığının onda birini geçmemelidir. Sütün sıcaklığı 36 derece dolayında olmalıdır. Süt kapları ve emzikler kullanıldıktan sonra iyice yıkanıp temizlenmelidir.

SÜT VERİM DÖNEMİNDE İNEKLERİN BAKIMI ve BESLEMESİ

Hayvanın canlı ağırlığı, süt verimi, sütün yağ oranı ve hayvanın sağlık durumu hayvanı ne düzeyde beslememiz konusunda bize fikir verecek en önemli unsurlardır. Süt inekleri sağım dönemine göre beslenmelidir. Bir sağım döneminde (laktasyonda) alınan sütün normal şartlarda yaklaşık %45'i ilk 100 günde, %30-35'i ikinci 100 günde, %20-25'i üçüncü 100 günde alınır. Bütün bunları dikkate alarak; ineklerimize devamlı aynı miktar yem vermek yerine yapacağımız aylık süt verim kontrollerinin de ışığında verimlerine ve verim dönemlerine göre yemleme yapmalıyız. Bu konuda daha fazla bilgi almak için zooteknist ziraat mühendisi veya veteriner hekime başvurunuz.